

Sipoon kunta
kirjaamo@sipoo.fi

Viite: Lausuntopyyntö 16.3.2021. Jatkoaikapyyntö lausunnon antamiselle 30.3.2021. Jatkoajan myöntäminen 16.4.2021 saakka lausunnon antamiselle 30.3.2021

Lausunto koskien toiminta-alueuunnosta Sipoon kunnan alueella toimiville vesihuoltolaitoksille.

Sipoon kunta on pyytänyt Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa toiminta-alueuunnoksesta Sipoon kunnan alueella toimiville vesihuoltolaitoksille. Määräaika lausunnon antamiselle oli 6.4.2021. Uudenmaan ELY-keskus pyysi 30.3.2021 jatkoaikaa lausunnon antamiseen 16.4.2021 saakka, Sipoon kunta myönsi jatkoajan 16.4.2021 saakka.

Sipoon Veden toiminta-alue

Sipoon kunta esittää toiminta-alueuunnoksessa Sipoon Veden toiminta-alueen hyvin suppealle alueelle. Toiminta-alue on määritelty kattamaan pääasiassa vain asemakaava-alueet ja lähivuosina asemakaavoitettavat alueet.

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Sipoon Veden toiminta-aluetta ei ole rajattu vesihuoltolain 7§ tarkoittamalla tavalla.

ELY-keskus edellyttää, että toiminta-alueeseen otetaan mukaan vesihuoltolain 7 § mukaiset alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesihuoltoverkkoon on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Kyseisiä alueita ovat mm. nykyiset ja tulevat asemakaava-alueet sekä lähtökohtaisesti taajama-alueet (YKR-taajama). Ne ovat yleisesti ottaen niin tiiviisti rakennettuja, että ELY-keskus katsoo niiden täyttävän vesihuoltolain 7 § esitetyt edellytykset toiminta-alueeseen mukaan otettavista alueista.

Sipoon kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa 2014–2023 27.5.2014 kohdassa 7.2 "Vesihuollon tarvealueiden luokittelu ja tunnistetut tarvealueet" on hyvä tarkastelu toiminta-alueiden määrittelyn pohjaksi. Kehittämissuunnitelmassa on hyvin tarkasteltu alueet, joilla vesihuolto on parhaiten järjestettävissä liittämällä kiinteistöt vesihuoltolaitoksen verkkoon.

Sipoon kunnan toiminta-alue-ehdotuksessa on esitetty myös laajat olemassa olevat verkostoalueet, joista käytetään Sipoon kunnan esityksessä termiä "jakelualue", jonka alueella ei ole vesihuoltolain mukaista liittymisvelvoitetta, ja palveluiden tuottaminen perustuu lähinnä sopimuksiin. Sipoon esityksen mukaan jakelualueita laajennetaan *vesihuollon tarpeen* perusteella. Uudenmaan ELY-keskus toteaa, että vesihuoltolaki ei tunne termiä jakelualue ja vesihuollon tarpeiden perusteella tapahtuva verkostojen laajeneminen tulisi tehdä ennakoivasti vesihuoltolain mukaisilla toiminta-alueilla, niin kuin vesihuoltolain 7§ määrittää.

Sipoon kunnan toiminta-alue-ehdotuksessa jakelualueet käsittävät ja niitä laajennetaan VHL:n 6§ "Vesihuollon järjestäminen" periaatteiden mukaisesti.

Vesihuoltolain 6§ 2 momentti määrittelee järjestämisvelvollisuuden seuraavasti:

"Jos suurehkon asukasjoukon tarve taikka terveydelliset tai ympäristönsuojelulliset syyt sitä vaativat, kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään toimenpiteisiin tarvetta vastaavan vesihuoltolaitoksen perustamiseksi, vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamiseksi tai muun tarpeellisen vesihuollon palvelun saatavuuden turvaamiseksi."

Sipoon kunta on ilmeisesti tulkinnut, että jakelualueiden laajentaminen ja vesihuoltoverkostojen rakentaminen jakelualueilla on keino, joilla se huolehtii järjestämisvelvollisuuden täyttämisestä.

Järjestämisvelvollisuuden täyttämismenetelmän vesihuoltolain säännös jättää kunnan harkintaan, miten ja millä toimenpiteillä se huolehtii velvoitteesta. Harkintamahdollisuutta kuitenkin rajoittaa vesihuoltolain 7§ joka määrittelee alueet, joilla vesihuollon järjestäminen tulee tapahtua toiminta-alueiden avulla.

Hallituksen esitys vesihuoltolaiksi (HE 85/2000):

"Säännös jättäisi kunnan omaan harkintaan, millä tavoin se huolehtii siitä, että pykälässä mainittuihin toimenpiteisiin vesihuollon järjestämiseksi ryhdytään pykälän tarkoittamassa tilanteessa. Tätä harkintamahdollisuutta kuitenkin rajoittaisi 7 §:n säännös siitä, mitkä alueet kunnan tulee sisällyttää vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin. Jos kysymys ei ole tällaisesta alueesta, kunta voisi niin halutessaan vaihtoehtona vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen laajentamiselle tai vesihuoltolaitoksen perustamiselle edesauttaa sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä, joiden avulla turvattaisiin muiden kiinteistökohtaisiin tai usean kiinteistön yhteisiin ratkaisuihin perustu- via vesihuollon palvelujen saatavuus."

Erityisen tarkasteluun tulee ottaa ainakin Sipoon erittäin tiheästi rakentuneet alueet Etelä-Sipoossa (Majvik-)Gumbostrand-Västerskogin alue, Söderkullan alue sekä Immersbyn ja Boxin kyläalueet. Asemakaavoitettujen alueiden lisäksi etenkin asemakaavan lievealueet vertautuvat jo nyt aluetehokkuudeltaan asemakaava-alueisiin, samoin Gumbostrand-Västerskogin alue. Sama tilanne on myös Kerava-Nikkilä -radan varressa Talman ja Nikkilän alueilla.

Mikäli toiminta-alueen ulkopuolelle esitetään jätettäväksi vesihuoltolain 7 § mukaisia alueita, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltoverkoston on tarpeen, tulee toiminta-aluepäätöksessä esittää selkeät perustelut alueiden ulkopuolelle jättämiselle. Edellä mainittuja syitä voivat olla esimerkiksi väestön väheneminen alueella, tyhjillään olevien kiinteistöjen suuri määrä tai keskimääräistä kalliimmat toteutuskustannukset, jolloin vesihuoltolain 8 § mukaiset vaatimukset (vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti sekä vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi) eivät täyty. Alueet, joilla verkostoa ei ole vielä toteutettu, kannattaa esittää tavoitteellisina alueina.

Päätöksessä tulee ottaa paremmin huomioon suunniteltu yhdyskuntakehitys pidemmällä aikaperspektiivillä, jotta toiminta-alue olisi tulevia vuosia paremmin ennakoiva. Toiminta-alueen laajeneminen tulisi sisällyttää toiminta-alueeseen tavoiteaikatauluineen VHL 8 §:n mukaisesti. Vesihuoltolain tarkoittamat ns. tavoitealueet ovat osa toiminta-aluetta.

Etupainotteisuudella ja VHL 8 §:ssä säädetyillä tavoitteellisilla aikatauluilla on tarkoitus palvella sekä laitoksen että kiinteistöjen vesihuoltoratkaisujen pitkäjänteistä ja oikea-aikaista suunnittelua. Lisäksi tavoitealueet auttavat vesihuoltolaitosta toimintansa suunnittelussa sekä kuntaa päätöksenteossaan ja kehittämisveloitteensa toteuttamista.

Vesiosuuskuntien toiminta-alueet

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vesiosuuskuntien toiminta-alueiden kohdalla tulisi tehdä samanlainen tarkastelu kuin Sipoon Veden toiminta-alueen kohdalla, eli toiminta-alueet tulee määrittellä vesihuoltolain 7§ mukaisesti ja tarkastelut tehdään olemassa olevan ja suunnitellun maankäytön ja sen aiheuttaman vesihuollon tarpeen näkökulmasta.

Vesiosuuskuntien alueella, etenkin saaristoalueella, on myös suunniteltua maankäyttöä, mm. vireillä olevaa kaavoitusta, joissa on tuotu esille vesihuollon tarve ympärivuotisen-, vapaa-ajanasumisen ja elinkeinoelämän kehittymiseksi alueella. Nämä vesihuollon tarpeet tulee huomioida toiminta-alueiden määrittelyssä ja ennakoivassa määrittelyssä. Toiminta-alueet tulee määrittellä niin, että ne vastaavat maankäytön suunnitelmien tarpeisiin.

Toiminta-alueen määrittely vesiosuuskunnille merkitsee myös sitä, että ne katsotaan vesihuoltolain tarkoittamiksi vesihuoltolaitoksiksi. Tämä selkeyttää niiden asemaa lainsäädännöllisesti, tuo vesihuoltolain mukaisia oikeuksia ja veloitteita ja myös laitosten alueella olevien kiinteistönomistajien oikeuksien ja veloitteiden kannalta selkeyttää tilannetta.

Maa- ja metsätalousministeriön vesihuoltolakioppaassa 2015 vesihuoltolaitoksen määritelmästä todetaan myös: *"Yhtenä huomioon otettavana kriteerinä toiminta-alueen hyväksymisen tarpeelle ja siten*

vesihuoltolaitokselle voidaan pitää juomavesidirektiivissä (98/83/EY) olevaa rajausta laitoksesta, joka toimittaa vettä tai vastaanottaa jätevettä yli 10 m³ päivässä tai palvelee yli 50 henkilöä useammalla kuin muutamalla kiinteistöllä."

Perustelut

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden kattavuudesta säädetään VHL 7§:ssä: *"Kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi."*

Maa- ja metsätalousministeriön vesihuoltolakioppaassa 2015 todetaan, että lähtökohtana on, että kaikki asemakaava-alueet täyttävät nämä kriteerit. Oppaassa todetaan, että tällaiset alueluokittelut antavat suuntaviivoja toiminta-alueiden rajaamiseen, mutta viime kädessä **toiminta-alueiden kattavuus ratkaistaan vesihuollon palvelun järjestämistarpeiden perusteella.**

Hallituksen esityksessä vesihuoltolaiksi (HE 85/2000 vp) todetaan: *"Vesihuoltolain soveltamisen kannalta keskeistä olisi, mitkä alueet sisällytetään vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin. **Tarkoituksena on, että toiminta-alueisiin sisällytettäisiin kaikki sellaiset alueet, joilla vesihuolto on parhaiten järjestettävissä liittämällä kiinteistöt vesihuoltolaitoksen verkostoon.**"*

Vesihuoltolain muutoksessa (681/2014) vesihuoltolain 7 ja 8§ mukaiseen sääntelyyn tehtiin muutoksia, mutta sääntelyn keskeiset periaatteet säilyivät kuitenkin entisenlaisina.

Lakimuutoksella korostettiin vesihuollon ja maankäytön suunnittelun yhteyttä. Toiminta-alueiden kattavuus liitettiin toteutuneeseen tai suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen. Lakimuutoksen tarkoituksena ei ollut sitoa toiminta-alueenrajausta vain asemakaavoitettuihin alueisiin.

Hallituksen esityksessä vesihuoltolain muuttamiseksi (HE 218/2013 vp):

"Toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen käsitteen käyttäminen pykälässä olisi tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon, että myös 9 §:n mukainen vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuus on sidottu yhdyskuntakehitykseen.

Yhdyskuntakehityksellä tarkoitettaisiin nykyisen pykälän mukaista asutuksen ja vesihuollon kannalta asutukseen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan kehitystä, mikä kävisi ilmi ehdotetusta 2 §:n 1 momentin muutoksesta.

*Pykälän muuttamisen **tarkoituksena** olisi edistää toiminta-alueiden **ennakoivaa määrittelyä ja alueidenkäytön suunnitelmallisuutta.** Tässä tarkoituksessa toiminta-alueiden kattavuus sidottaisiin paitsi toteutuneeseen myös suunniteltuun yhdyskuntakehitykseen.*

Suunnitellun yhdyskuntakehityksen arvioinnissa otettaisiin huomioon alueidenkäytön suunnitelmat sekä niiden ennakoitu toteutuminen. Kunnan tulisi omaksua ennakoiva näkökulma jo 5 §:ssä tarkoitettuun vesihuollon kehittämiseen. Toiminta-alueiden ennakoiva määrittäminen ei vaikuttaisi oikeudellisesti sitovalla tavalla vesihuoltoverkostojen rakentamisen aikatauluun, vaan tämä määräytyisi edelleen 9 §:ssä tarkoitettun vesihuoltolaitoksen huolehtimisvelvollisuuden perusteella.”

Lisäksi vesihuoltolain mukaan toiminta-alueen tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

Toiminta-alueen tulee olla vesihuoltolain 8 ja 18 §:n mukaisesti sellainen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti ja että vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävien vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi.

VHL 8.3 §:n mukaan kunnan tulee toiminta-alueen hyväksymispäätöksessä vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavien alueiden yksilöinnin lisäksi asettaa tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin suunnitellun yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti.

8.4 §:n 4 mukaan toiminta-alue, sillä sijaitsevat taajamat sekä vesijohtoverkoston ja jätevesiviemäriverkoston piiriin saatettavat alueet tulee esittää kartalla, joka on yleisesti saatavilla tietoverkossa. Kunnan tulee huolehtia asiasta. Kartalla esittämisen tavoitteena on, että toiminta-alueiden rajoista saadaan yksiselitteinen käsitys.

Yhteenveto

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toiminta-alueita ei ole rajattu vesihuoltolain 7§ tarkoittamalla tavalla.

Uudenmaan ELY-keskus kehottaa Sipoon kuntaa muuttamaan vesihuoltolain mukaisia toiminta-alue-ehdotuksia kunnan alueella toimiville laitoksille niin, että ne täyttävät vesihuoltolain mukaisen määrittelyn.

Yksikön päällikkö

Timo Kinnunen

Insinööri

Ilkka Juva

Tämä asiakirja UUELY/8779/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/8779/2017 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kinnunen Timo 16.04.2021 15:37

Esittelijä Juva Ilkka 16.04.2021 15:33